

ORDEN
RETTFERD
FRED

September 1978
Nr. 7 - 27. årgang
Løssalg kr. 3,—

HVOR ER DEN NASJONALE HOLDNING BLITT AV?

Nasjonalt tenkende mennesker opplever mange ting som gjør dem vondt i dagens Norge. Ringeakt for egen opprinnelse, klassekamp mellom landsmenn, mord på ufødte barn og likegladhet med de problemer som en omfattende fremmedinnvandring kan føre med seg, er noen av de ting som smerter en norsk innstilt kvinne eller mann langt inn i hjerteroten. Men tross alt er dette bare symptomer. Det sentrale punkt i det hele er at førtiårenes meget omtalte nasjonale holdning er gått fullstendig av moten. Det er bare den «nasjonale holdning» i gåsøyne, dvs. trangen til å forfølge NS-

folk, som fortsatt lever i beste velgående.

Det er blitt den rette lære i toneangivende kretser at det nasjonale, det å tenke og handle nasjonalt, er noe som tiden har løpt ifra. I dag skal man være internasjonal, man skal si skitt i Norge, leve verden! Som om det skulle være så meget bedre enn det gamle: Skitt i Norge! Leve Toten!

Selvfølgelig skal vi være våkent orientert om alt hva som foregår i verden, selvfølgelig skal vi spille vår tone i verdensorkesteret. Vi skal heller ikke være redde for å ta et tak med på andre kanter av verden når

det faller naturlig og riktig. Vi er et gammelt ferdafolk, utadvendt og beskjeftiget med mange ting på mange kanter av verden. Men poenget er at å virke og hjelpe på det internasjonale plan kan vi bare dersom vi har trygg norsk grunn å stå på her hjemme, om våre røtter suger næring av forfedres tusenårige innsats og århundres norsk livserfaring og norske tradisjoner.

Folk som mener seg å være våre ledere, fleiper med norskhet og norsk egenart. Hva er det som er så gildt med oss nordmenn, hva er det som gjør oss så mye bedre enn andre, sier de hånlig.

Nei, vi er vel ikke stort bedre enn de fleste andre, alt tatt under ett. Men kanskje er vi bedre enn andre på noen felter, likedan som andre kan være bedre enn oss på noen områder? Begriper man da ikke at vi har en egenart å ta vare på, en egenart som ikke finnes noe annet sted, som trengs i mennesketens kamp for å bygge en bedre verden og som ville gjøre verden fattigere om den gikk tapt?

Å ta vare på de holdninger, handlingsmønstre og tradisjoner som skyldes vårt opphav og våre erfaringer som folk, å styrke vårt folks tro på seg selv og

stoltheten over det å være norsk, det er den sentrale nasjonale oppgave i dag.

Det er for oss norskinnstilte naturlig å hamre løs på de enkeltfenomener og enkeltproblemer som ryster oss. Det skal vi selvfølgelig også gjøre. Men viktigst er det at vi med alle midler vi rår over, overalt hvor vi kommer til og i hver gunstig stund vi kan finne, aktivt og positivt arbeider for å bygge opp igjen en sunn og sann nasjonal holdning i vårt folk og særlig i våre unge landsmenn. Greier vi det, vil mange av de detaljproblemer som plager oss i dag, ordne seg av seg selv. *Frimann*

Ti ble drept da varetektsfanger fra «landssvik»-leiren ble utkommandert til ammunisjonslasting

I denne måned er det tre og tredve år siden ti varetektsfanger fra «landssvikerleiren» ved Florø ble utkommandert til å losse ammunisjon fra M/S «Hekla». På forhånd hadde de protestert mot jobben som de anså uforvarsvarlig, og dessuten stridende mot norsk lov.

Båten gikk i luften og de ti varetektsfanger omkom sammen med en engelskmann, to av skipets besetning og seks tyskere.

To dager etter den forferdelige tragedie het det i avisoverskriftene: «TO NORDMENN OG TI LANDSSVIKERE OMKOMMET VED EKSPLOSJONSULYKKE.» (!)

Det ble senere stillhet om tragedien, inntil Johan Djupvik, far til en av de forulykkede fanger, den 28. september 1949 skrev følgende brev til daværende politimester i Fjordane:

«For vel fire år siden hadde eg ein son, Olav Djupvik, som kom vekk ved ei ulykke, uten at eg har fått nærere melding om det. (Det gjorde ingen av de pårørende. Vår anm.)

Var det so at saka vart dyssaned, og kvifor? Kven var i grunnen ansvarleg for utsending av den farlege transporten i noraværet den dag? Og kven hadde ansvaret for at varetektsfanger vart bruke til dette farlege arbeid?

Eg skal vyrdsamnt bede politimesteren gjeve meg de opplysningar som kan skaffast, og om det var norsk eller alliera militær, som då var tilstades på Florø, som hadde leidinga, iallfall delvis.»

Langt om lenge fikk Djupvik vite at det var politimesteren i Fjordane som hadde gitt ordre til at de ti varetektsfanger skulle uttas til jobben. I rapporten fra politimesteren het det: «Lørdag 1. september møtte sersjant Østby opp på mitt kontor. Han fortalte at han sammen med en engelsk sersjant forestod borttransportering av tidligere tysk ammunisjon i Florødistriktet. En båt lå lastet med ammunisjo-

nen ved Fugleskjærskaien i Florø, og det var meningen å gå fra kaien samme dag kl. 1400 for å lempe ammunisjonen overbord på dypt vann. Han anmodet meg om å stille ti landssvikfanger for arbeidet som ville ta omtrent åtte timer.»

I følge opplysninger Johan Djupvik fikk fra øyenvitner til innlastningen skal de frontkjempere som ble tatt ut ha protestert mot den skjødesløse behandling av ammunisjonen. Først ble store sprengbomber lagt underst i lasten, og ovenpå disse ble lagt all slags ammunisjon. Da frontkjempere protesterte ble de *truet med represalier*.

Videre fikk Djupvik vite at

vaktmannskaper som var med ved innlastningen plutselig tok seg permisjon, slik at de ikke ble med ut for å droppe lasten. Var det fordi de fryktet en katastrofe?

I et brev Johan Djupvik skrev til oss for mange år siden sier han:

«Ikke noko har såre meg meir enn uvissa om det var etter lovleg makt og mynde at ordren var gjeven, eller om det var misbruk av makt som gjorde at sonen min og kameratanen hans fant døden i utrengsmål, sannsynligvis både av uvettug innlastning av lasta og litt for tung dønning...»

(Forts. side 6)

HVIS DETTE IKKE VAR TORTUR, HVA VAR DET DA?

Vi forstår godt at det er mye om å gjøre for visse folk å få slått fast at behandlingen av oss NS-folk i 1945 var snill og human, og at alle overgrep som kan ha forekommet, var rene unntagelser fra regelen. Noe annet er ihvertfall ikke bevist, heter det.

Nå er det dessverre fremdeles i live noen tusen NS-folk som når som helst kan bevitne at selv de av oss som fikk den «snilleste» behandling, gjennom måneder var utsatt for sjikaner, trassier og overgrep som NRK og norsk presse ikke et øyeblikk ville nølt med å kalle tortur dersom det hadde forekommet i et annet land.

Vi skal ikke i denne artikkel gå inn på det store antall individuelle overgrep — det er jo

de som kalles «beklagelige unntagelser» — men isteden skildre hva hele fangebelegget i de mange konsentrasjonsleirene med små variasjoner fikk oppleve. Her er noen trekk fra en llebuanegs tilværelse:

Mottagelsen var varm og hjertelig: I flere timer fikk man stå i rettstilling med nesen inn i fengelsmuren, mens bannende og skjellende voktere øyeblikkelig var inne i ryggen på en med en maskinpistol dersom man våget å lee på en finger. Også etter at man omsider var installert på brakka, viste vokterne stor omsorg for ens ve og vel. Gjennom måneder var det slik at dersom en fange f. eks. ikke hadde redd opp køya slik vaktene helst ville ha det, kunne det resultere i straffeeksersis for alle

mann på brakka. Straffeeksersisen foregikk på den pukkelagte appellplassen og besto for det meste i å ligge på magen og å lee seg frem over pukken med albuen og med nesen helt ned i den grove steinen. Vi som var ganske unge, fant oss vel stort sett i dette med et overbærende flir, men en dag da en flokk eldre karer ble utsatt for en temmelig hardhendt straffeeksersis, begynte de øvrige fanger som var i nærheten å pipe. Svaret fra vokterne var å skyte med maskinpistol ned i pukken så kulene rikosjeterte i alle retninger.

Skyte gjorde man også dersom en av de fanger som satt på selle i fengselsbygningen, tok seg den frihet å kikke ut gjennom den del av vinduet som

ikke var overmalt. Kulene smalt flittig i muren i den sammenheng. En annen god anledning til å skyte var de dagene da en dysenterilignende diarré herjet i leiren.

Fra tidlig på kvelden var det forbudt å bevege seg utenfor brakka, hvilket også ville si at latrinene var utilgjengelige. Resultatet var en sterk konkurranse om å få tømt seg i alt som fantes av hule ting på brakka, men hver natt var det likevel desperate sjeler som ikke greide å vente og isteden prøvde å nå ut til latrinene, tross forbudet. Det var en velkommen avveksling for vaktene i tårnene, som da igjen fikk noe å skyte på.

Den helt store underholdningen besto likevel i nattappellene, som i en periode fant sted nes-

ten hver eneste natt. Fangene kunne stå oppstilt på appellplassen i opptil fem timer, og det var strengt forbudt å sette seg på huk eller ned på bakken. For de eldre og de syke var det selvfølgelig ikke mulig å overholde det forbudet. Selv om vi andre prøvde å holde dem oppe eller å skjule dem så snart en vakt var i nærheten, var det uunnngåelig at noen ble knepet. Straffen var å løpe flere ganger rundt den store plassen og deretter stå i givakt på en plattform foran alle oss andre. Det forundrer vel ingen at noen av disse «forbryterne» brøt fullstendig sammen og at noen døde ikke så lenge etterpå. Myndighetene har aldri «funnet det bevist» at det var noen sammenheng der, men

(Forts. side 6)

Franz Josef Strauss: Det sørlige Afrika trenger evolusjon, ikke revolusjon

Den tyske politikeren Franz Josef Strauss ser det åpenbart ikke som sin oppgave å la seg «lede av opinionen» som de politiske værhaner kaller det. Tvert om anser han det som sin oppgave å lede opinionen i den retning han mener sannheten ligger.

For en tid siden var Strauss i Chile og fant ut at situasjonen der er en ganske annen enn massemedia prøver å innbille oss. Nå har han også gjennomført en lengre reise i Afrika, og hans kommentarer ved hjemkomsten faller alle venstredreide forståelsegjæere meget tungt for brystet. Her er noe av det han sier (Kilde: Der Spiegel/Danske Tidende):

Om Sør- og Sørvest-Afrika:

«Det dreier seg ikke om et sort/hvitt-problem, men om en

uendelig komplisert problematikk i et samfunn av mange forskjellige raser. Asiatene og blandingsrasene vil ha likeberettigelse med de hvite, men de ønsker så absolutt ingen farvet flertallsregjering, som betyr sort medbestemmelse. Dessuten må man ikke i dette store land se bort fra innbyrdes stammekriger dersom det ikke finnes en fornuftig ordning. Det er en menneskefiendtlig forestilling å tro at et sort flertallsstyre, innført fra den ene dag til den annen, ville være gjennomførlig.

Jeg har gjort mine sørafrikanske samtalepartnere mange forslag og kommet med mye kritikk. Jeg er absolutt ikke advokat for apartheid-systemet, hverken den lille eller store apartheid, men til dato har ingen kunnet anvise noen virkelig brukbar modell for dette lands

problematikk. Også her hjelper bare evolusjon, dvs. utvikling, og ikke revolusjon.»

Om Rhodesia:

«Det burde snart være gått opp for enhver... at folk som Nkomo og Robert Mugabe alldeles ikke kjemper for å tillate frie valg i Rhodesia. De kjemper med mord og terror mot frie valg fordi de vet at et stort flertall står bak ledere som biskop Muorewa, pastor Sithole og høvding Chirau, som har forhandlet seg frem til en løsning med Ian Smith. Nkomo har nettopp bebudet at i løpet av ti måneder vil kampen være forbi, takket være hjelp fra russiske våpen og cubanske legioner. Så blir Muorewa, Sithole og Chirau henrettet, som det allerede er blitt bebudet. Men man skal bare ikke tro at Robert Mugabe

og Nkomo kommer til å regjere i Zimbakwe — nei, den ene vil myrde den annen. Eller de blir ombrakt begge to og erstattet av en tredje.»

«Jeg har konstatert livsglede og munterhet hos den sorte befolkning i Rhodesias hovedstad, Salisbury. Det var ikke noe trykket klima, ingen angst, slik man finner den i mange kommunistiske hovedsteder i Europa og Asia.»

Om Angola:

«Ved sin militære intervensjon har cubanerne, stikk imot ønsket hos 80% av den sorte befolkning, hjulpet et lite mindretall til å bli herrefolk.»

Om hvem som er de sortes fiender:

«Jeg er en stor tilhenger av fremskritt, men ikke av de tos-

keskaps-ideer som legges frem av journalister og andre som tror de kan sette seg inn i fjerne lands forhold ved å lese aviser og se på TV. I virkeligheten er det neger-fiendtlige synspunkter det setter frem på den måten, nemlig: At sort maktovertagelse ved vold og terror skulle være en lykke for den sorte befolkning.

Sortfiendtlig er også den oppfatning som Angolas Alexander Neto sammen med cubanerne praktiserer overfor de vestorienterte frigjøringsbevegelser FNLA og UNITA.

Sortfiendtlig er det videre å hevde at det betyr forbedringer for de sorte om den hvite befolkning fordrives. Det er det stikk motsatte som er sannheten.»

En prøve på takhøyden her til lands

Av Arne Pedersen

Herr redaktør!

Nordlandsposten har 15.8. et oppslag på første siden om et brev som Hoaas har sendt militæret. Avisen har dessuten en leder hvor samme lektor blir antatt å være litt av en bygdeoriginal, etter de skriverier han bedriver. Jeg spør: Hvorfor kunne vi ikke få Hoaas' brev gjengitt ord for ord? Det er nemlig så rart med de øyne som ser. Vi som har vært Hoaas' kolleger, vet at han har en meget god embetseksamen, og det får man som kjent ikke ved å være bygdeoriginal. Han har ført en rekke klasser opp til eksamen med

gode resultater. Elever som har sittet under hans kateter sier han er klar og omhyggelig i sin undervisning. Elever tilføyer videre at det er morsomt i hans timer, for han fremkaster teorier som ofte skaper heftig diskusjon.

Det som skremmer i Nordlandspostens oppslag er den sammenkobling av hva han har skrevet til det militære og det å gjøre ham arbeidsløs. For de hint som fremkommer i redaktørens leder har et tydelig siktemål: Det skal forberede folket på at han blir oppsagt i nær (Forts. side 6)

Hvor små og ynkelige kan mennesker bli?

Herr redaktør!

Litt over klikken ti idag morges kom en konvolutt i postkassen. Enda en påminnelse, enda en trussel og enda en bitter pille som skulle tvinges ned halseveien.

Hva det var om? Jo, om hvorfor i huleste jeg støttet avisen FOLK og LAND. Jeg skrev om saker og ting i den og da måtte jeg vel være — ... en ... sånn ... dærrer ...

Intelligensen er en rar liten tingest. Den er svært godt synlig, selv om den ikke er til å ta på. Når folk ringer, skriver

Av Leif Karlung

eller skriker til meg at de skal sladre til mine foresatte, si meg opp på jobben eller kaste meg ut av leiligheten fordi jeg skriver artikler om demokrati og samfunnslære i den eller den avis, så er det mobbing av værste sort. Det er verre enn skabb og rottegift. Men så er de da ærlige på bunnen og det er enda et godt tegn. Verre er det med jordrottene som ingen ting sier og handler bak ryggen på folk og laver kvalme. Denne snikgift er mer utbredt enn folk tror.

Under den igangværende polarisering av vårt politiske system har det tegnet seg av en stående ordre om at alle tillitsverv skal erobres fra de små partier. Det være seg velforeninger og sportsklubber og andre. Det skal tjene som en sperre for andre tenkende individer og en skole for Høyre- som Arbeiderpartifolk. Her virker snikgiften inn og undergraver de demokratiske spilleregler samtidig som de tilintetgjør all god dannelse. Det ser ut som om de har hjelpere innen alle mediainstitutter (Forts. side 4)

MARNA:

NÅR FÅR VI MENINGSFRIHET IGJEN?

Herr redaktør!

Nazist er et skjellsord, og som sådant har det mistet sitt politiske innhold. Nazisten er psykopat pr. definisjon.

Nå ble ikke folk nasjonal-socialister for å kverke jøder, like så lite som de ble marxister for å myrde kristne, eller kapitalister for å sulte ihjel folk. Drømmen om en bedre verden er det som har drevet mennesker, alt etter bakgrunn og livserfaring, til å slutte seg til de forskjellige religiøse og politiske bevegelsene. Men fordi innsikt i livslovene ikke er på høyde med drømmen, går det slik som Paulus uttrykte det: Det gode jeg vil, det gjør jeg ikke; men det onde

jeg ikke vil, det gjør jeg.

For å unngå eller begrense katastrofene har menneskene forsøkt å finne frem til visse spilleregler. Ingen lov må gis tilbakevirkende kraft, samme rett for Loke som for Tor, upartiske dommere, et visst samsvar mellom skyld og straff, at man tar hensyn til motivet osv. er regler som er felles for alle rettsstater. Ja, staten er rettsstat i samme grad som disse spillereglene følges. Men disse spillereglene er forholdsvis nye i menneskehetens historie, og blir lett satt til side når følelsene kommer i kok. Da ser man lett Djevelen i sin neste, og han omfattes ikke av loven og retten. Og slett ikke av nåden. Ikke

engang Vårherres, lærte vi på skolen. Derfor har jeg alltid hatt vondt av Djevelen, til tross for hans ufyselighet. Som barn tok jeg mot til meg og gikk i forbønn for ham hos Vårherre. Minnet om at han neppe kunne være helt ved sine fulle fem, og at evig pine i seg selv er en meningsløs historie. Vårherre lofte å tenke over saken.

Det vil derimot ikke Ola Nordmann, har han hatt strevet med å avsløre hans jordiske skikkelse og frelse verden fra det onde ved å vinne den annen verdenskrig, vil han beholde Djevelen i den sorte gryte til evig tid. Og i hvert fall ha fornøyelsen av å straffe og forfølge ham til fjerde og femte ledd.

Og han vil ikke ha noen dialog med Den Onde om Okkupasjonen, rettsoppgjøret eller norsk demokrati etter krigen. Ola vet nemlig selv at han ikke er særlig flink til å føre saklige diskusjoner. Og i det stykke er han heilnorsk og helt uvillig til å lære av andre. Derfor ender også all norsk åndsdebatt i Helvete eller for injuriedomstolene.

Så er det kanskje sunn fornuft som får Ola til å boikotte Djevelen og alt hans vesen 33 år etter det store rettsoppgjøret, og ikke la ham slippe til med det aller minste lille pipp om hans syn på saker og ting. Det er demokrati det, at bare de snille og pene får lov til å påvirke massene ved fritt å hevde sine

meninger, og ikke de stygge og slemme. For hva kunne vel skje med det store nasjonale samholdet hvis folk fikk følelsen av at forfølgelsen nå var over, og at man kunne begynne å mene hva man ville uten å risikere å bli straffet for nazisme?

Hva ville folk da mene? Ville hele Norge bli landssvikere? Eller rasister? Før vi innfører virkelig meningsfrihet igjen, er det ingen som kan vite noe om det. Det er det som gjør det så spennende å tenke på fremtiden. Hvem vil da bli syndebukken ved neste korsvei? Hvem blir det da som ofrer hvem?

Marna

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:

A. I. BRU

assistert av en redaksjonskomité.

Dårlig samvittighet

Hvordan kan det ha seg at en skarpe ukebladsartikkel om mishandling av NS-folk i 1945 har skapt slikt voldsomt røre? Hvorfor har hele raden av ansvarlige fra patetiske Helmer H. Bonnevie til ex-statsadvokat Brynjulf Bull styrtet til med forsikringer om hvor godt og verdig hele «retts»-oppgjøret ble avviklet?

Selvfølgelig fordi man har dårlig samvittighet og et behov for å overbevise seg selv om hvor flekk- og skyldfri man er i denne forbindelse. Innerst inne vet de sikkert at de forsvarer en meget dårlig sak og at det de dengang medvirket til, var en gigantisk politisk forfølgelse av annerledes tenkende landsmenn.

Løgn og svada

Etter Bjørn Bjørnsens og Brynjulf Bulls uttalelser til Dagbladet den 2. august, om at alt som sies om mishandling av NS-folk er løgn og svada, er det fristende å spørre om de ovennevnte herrer ikke har lest Stortingsmelding nr. 64 for 1950, som gir opplysninger om forholdene i fangeleirene etter krigen?

Intet lært

«Intet lært!» lyder Arbeiderbladets lederkommentar til dr. Hans Enghs intervjuer med Vi Menn, VG og Arbeiderbladet.

Kunne det tenkes at dette «intet lært» også ville passe på andre? F. eks. på Arbeiderbladet, som gjennom alle år har hatt vanskelig for å lære at det finnes andre gode, hederlige og velbegrunnede standpunkter enn avisens egne?

KONTORTIDER

for INO og «Folk og Land»

For å kunne utnytte våre frivillige kontorfolk best mulig er inngått avtale om samordnet kontortid for Instituttet og «Folk og Land». Alle henvendelser kan nå skje mandager kl. 10—14, tirsdager kl. 11—14 og onsdager kl. 18—21. — Om mulig bør forespørslser i forbindelse med avisen skje mandager.

Adressen er Enerhaugsplassen 4, Oslo 6, Tlf. (02) 19 06 71. Av hensyn til postmengden ber vi leserne merke seg de adskilte postadresser:

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO), postboks 914 — sentrum, Oslo 1, og «Folk og Land», postboks 7157 — Homansbyen, Oslo 3.

Skyldig eller ikke?

Ette innlegg er nektet innlagt i Aftenposten.

Et forhold som sjelden kommer frem under diskusjonen om NS's skyld er retten til å nekte å være med på ulovligheter. Det siktes her til Norges falske nøytralitet i 1940 for å komme på den rette siden som Koht sa. I lukket møte i Stortinget den

8. april 1940 sa stortingspresident Hambro bl. a.: ... «Marinen er varslet om at der vil bli, i strid med folkeretten og vår nøytralitet, utlagt miner utenfor Stad. Har marinens fartøyer fått ordre om å holde seg så langt borte som mulig? Har de fått ordre om i passende avstand å være vidne til at England legger

(Forts. side 6)

«INO er en seriøs organisasjon som tilstreber en alvorlig virksomhet»

Vi gjengir følgende av lektor Kjell Aspaas fra «Skoleforum» for 30. juni:

I «Skoleforum» nr. 11, for 12. mai 1978, har Per Ole Lefdalsnes en lengre anmeldelse av boken «Fascismens internasjonale nett i dag», forfattet av Henrik Krüger og Niels Levinson. Jeg vil karakterisere anmeldelsen som en av det rent tradisjonelle slag; den er — for Norges vedkommende — uten spor av nytenkning og bærer intet preg av at vi lever her og nu. Den har altså — etter mitt skjønn — i det minste én alvorlig slagside.

«Ny-nazismen» er i fremvekst, blir det antydnet. Men for egen del synes jeg Per Ole Lefdalsnes trekker noen for vidt-

gående slutninger. Her er for eksempel snakk om følgende: «Til no har ikkje norske nazistar engasjert seg nemnande(!) i terrorverksemd, men dei vert trenea i slike metodar og ein kan nok vente å høyre meir frå den kanten». (Er det bombesnell herr Lefdalsnes venter å høre i vårt kjære fedreland?)

Inn i denne sammenheng trekkes en virkelig seriøs organisasjon som kaller seg «Institutt for norsk okkupasjonshistorie». Enhver historiker med en smule kjennskap til den historieskrivning som utføres i vårt land nu for tiden, burde vite at Instituttet tilstreber å drive en alvorlig virksomhet — utfra sine egne betingelser. Disse er da strengt videnskapelige. Her er neppe tale om noen dekkorganisasjon

som har «skumle» hensikter. Det er nok å henvise til de meget velskrevne bøker som Instituttet har utgitt om «okkupasjonshistorien», skrevet av Odd Melsom. Jeg tenker på bøkene «På nasjonal uriaspost» og «NS og fagorganisasjonen». Bøkene viser seg ikke så meget å være det Per Ole Lefdalsnes mener de er, nemlig et «forsøk på å rehabilitere Quisling og NS». Det er — synes det meg — «det annet syn», som jo så lenge har vært holdt utenfor historisk videnskaplig debatt, som ligger forfatteren — og Instituttet — på hjertet.

Seierherrene har til nu skrevet historien, og de fremstillinger som er fremkommet, lever i de fleste norske velorienterte sinn (Forts. side 7)

Også i Danmark demrer sannheten om Quisling

Artikkelen nedenfor har vi klippet fra «Danske Tiden» Den er skrevet av Jens Christiansen som en anmeldelse av Trond Verneggs lille skrift «Fra 9. april til 10. juni».

Jeg lærte i skolen, at Danmark og Norge var i krig med Tyskland 1940—45.

De senere års læsning har lært mig, at Danmark ikke var det.

Men at Norge var det, har jeg ikke været i tvivl om.

Nu er også denne min sikkerhed forduftet.

I denne bok har jeg nu læst, sort på hvitt, at da kong Håkon af Norge og kronprins Olav (den nuværende konge) efter to måneders krig gav op, og flygtede til England, gav de samtidig den norske general ordre til på kongens og regeringens vegne at kapitulere. At overgive Nor-

ge til tyskerne.

Jamen, kære venner. Så var Norge altså heller ikke mere i krig med Tyskland!

Minsandten om ikke denne lille bog gav mig endnu en chokerende oplysning:

Højesterets-justitsråd (mon ikke ordet «justitiarius» bedst kan oversættes sådan til dansk?) Paal Berg proklamerede den 15. april 1940 kl. 17 oprettelsen af «Administrationsrådet», som overtog ledelsen af civiladministrationen.

Rådet satte Vidkun Quisling til at lede hjemsendelsen af de norske soldater, der havde kæmpet mod tyskerne. I den forbindelse holdt Paal Berg en tale, hvori han bl. a. sagde:

«Efter at regeringen Nygaardsvold havde forladt Oslo, var der i Norges hovedstad ikke længere nogen repræsentant for den utøvende magt. I denne for-

land og folk så skæbnsvangre stund har hr. Quisling stillet sig til disposition med det formål at undgå blodsudgydelse i de besatte områder og sørge for ro og orden opretholdes. Ved nu at træde tilbage har han (Quisling) på ny vist sin ansvarsfølelse og sit fædrelandssind. Jeg takker derfor hr. Quisling for hans erklæring, som har gjort den nu af Højesteret etablerede ordning for mulig.»

Disse ord blev udtalt af Højesterets-justitsråd Paal Berg 6 dage efter 9. april 1940, mens Norge endnu kæmpede mod tyskerne.

Fem år senere, i sommeren 1945, mødtes Vidkun Quisling og Paal Berg atter officielt. Men nu havde piben fået en anden lyd: Paal Berg var nu formand for den ret, der dømte Vidkun Quisling til døden!

(Forts. side 6)

KAMPEN GÅR VIDERE!

Institutt for Norsk okkupasjonshistorie (INO) har mange saker på arbeidsplanen i høst- og vintermånedene. Oppgavene har hittil vært fordelt blandt aktive medlemmer i Oslo-området, men nå vil folk utover landet også få anledning til å gjøre en innsats.

I første rekke søkes medlemmer som kan tenke seg å bli instituttets kontaktledd i de forskjellige distrikter og fylker, og som vil

være behjelpelig med saker på lokalt plan. Oppgavene faller inn under instituttets formålsparagrafer, uten partipolitiske siktemål.

Det er instituttets håp å få kontaktledd i alle landets kommuner, og om du vil påta deg et slikt verv ber vi deg skrive til INSTITUTT FOR NORSK OKKUPASJONSHISTORIE, BOKS 914 - SENTRUM, OSLO 1.

REPLIKKER TIL DAGENS NS-DEBATT

Hevntørst og selvtækt

Det må ha vært noe av et mareritt for medvirkende i retts-teatret 1945, da de en solfylt augustmorgen i år våknet opp, og fant stikkordene for det dramatiske skuespill spredt på tusener kjempeplakater i byer og tettbebyggelse landet over.

Til tross for den lange tid siden de hadde trådt frem i rollene, kjente de ennå igjen instruksjonen: «TORTUR OG HELVETE MOT NS-FOLKENE».

De spilte sine roller godt den gang.

Så virkelighetsnær at ufrivillige motspillere ble invalidisert for livet, så levende at mange av småheltene idag krymper seg av anger og bitterhet over at de lot seg rive med av riksinstruktørens rop på HEVN OG HELVETE.

Norsk ungdom har lest om redslene i tyske konsentrasjonsleirer. De har så visst fått inngående kjennskap til torturen i disse leirer, om pinsler og død.

Men svært få av dem vet at kongeriket Norge i 1945, i fredstid, flerdoblet antallet konsentrasjonsleirer, som på kort tid fyltes av nasjonalsinnede kvinner og menn.

Pressen har fortiet skamtidene etter okkupasjonen, og lærerne i våre skoler har fått munnkurv når det gjelder historien om skjebnen til de mennesker som gjennom fem okkupasjonsår sørget for at landet vårt kom velberget gjennom verdenskrigen.

Vår oppvoksende slekt er likevel våken. Den er mettet av helteberetningene fra den gang «far satt på Grini», og vil nu gjerne vite sannheten om motpartens motiver for holdning og innsats under okkupasjonen. Det er naturlig at den reagerer over at vårt lille land plutselig fikk over 100 000 landsforrædere, ut fra medlemskapet i et parti som vittrilig ble stiftet i 1933, eller som følge av aktiv frontinnsats mot en kommuniststat som vi så iherdig fordømte under Finlandskrigene, og i like sterk grad fordømmer idag. Den funderer nok også over at hundreder Røde Kors-søstre fikk forrederstemplet etter sin samaritantjeneste på frontene, til tross for at verdensorganisasjonen «ingen grenser kjenner».

Og særlig skeptiske er den blitt ved at storparten av det overnasjonale skyret kommer fra folk som «satt på fortauet» under mesteparten av okkupasjonen, og først stakk på skauen eller til Sverige da seierspilen gikk i alliert retning.

Reportasjene i «Aktuell Rapport» om hevners oppgjør og intervjuet med Vidkun Quislings livlege, doktor Hans Engh, i «Vi Menn», «Nye Alle Menns Blad», «Arbeiderbladet» og «Verdens Gang» har satt disse kretser i opprør.

Alle bedyrer at uttalelsene om retsoppgjøret er løgn og svada. Rettsbrudd og mishandlinger forekom så visst ikke, og det hele

(Forts. side 6)

Ti drept . . .

(forts. fra side 1)

Som følge av Djupviks anstrengelser for oppklaring av ulykken ble det satt ned en norsk-alliert militær kommisjon som skulle undersøke årsaken. Fjordane politikammer henvendte seg til kommisjonen for å få rapport om resultatet av undersøkelsen. Politikammeret fikk imidlertid beskjed at «kommisjonens arbeide ikke er tilgjengelig for politikammeret . . .»

Uansett kommisjonens resultat var det likevel norske myndigheter som hadde ansvaret for de mennesker som var sperret inne, og befolkningen i Fjordane snakker da også fortsatt, tre og tre år etterpå, om rettsbruddet ved at disse menn ble nytt til tvangsarbeide før de var dømt. Den dag i dag er befolkningen uforstående til at den daværende politimester ikke ble straffedømt for sin handling.

I april måned 1950 sto følgende notis i «Fjordenes Tidende»:

«I forrige veke var det lyst til tvangsauksjon over eiegenheten å Oliver Fagerheim i Indre Hornindal. Som dei fleste veit var Fagerheim NS-ordførar i Hornindal under okkupasjonen.

Då det stod att noko av den kontante straffa, hev Erstatningsdirektoratet gjennom lensmannen i Hornindal kravt auk-sjon. På auksjonen vart det ingen handel av. Ingen kjøpar var frammoett. Det oppnemnde rettsvitne møtte heller ikkje. Ein mann som var oppnemnd av Erstatningsdirektoratet baud ikkje på eiegenheten, og det heile slutta som det tok til.»

Vi skal peke på at Oliver Fagerheim fikk sin sønn Ola (25 år) drept ved eksplosjonsulykken ved Florø. Dette var grunnen til at Fjordafolket lot budstikke gå om at æreløs var den som møtte frem til auksjonen.

En folkedemonstrasjon mot myndighetene som først sendte hans sønn i døden, og deretter søkte å ribbe ham for resten.

Dette ble altså vel meget for Fjordafolket.

Og ære være dem for det.

Også i Danmark . . .

(forts. fra side 3)

Hvad der siden er sket med Paal Berg ved jeg ikke.

Vidkun Quisling faldt for bødernes rifler foran Akershus fæstning i Oslo den 24. oktober 1945.

Senere samme dag grundlagdes organisationen Forenede Nationer i New York med nordmanden Trygve Lie som den første generalsekretær.

En af FN's vigtigste opgaver er at overvåge overholdelsen af menneskerettighederne.

Er det så sært, at læsning af en sådan lille bog kan sætte de besynderligste tanker i gang i én.

Hvor små . . .

(forts. fra side 2)

og redaksjoner og siler ut all fornuft til fordel for monopolpolitikken.

At Høyre og Arbeiderpartiet har over 70% av galluptallene

er skremmende og viser med all ønskelig tydelighet at det er pengene som bestemmer hva folk skal tro og mene politisk. Det er et Colombi egg dette når den norske mann i hus og hytte stemmer på de statsstøttede partiets propaganda. Det er jo som Freia og reklamen. Asola var jo minst like god. Men at stemmekveget selv er villige til å strø sine penger ut til de «fire store» og betale deres trykksaker og uimotsagte påstander er jo bare å narre seg selv. Det er en ren og skjær munter Molbovits for oss som skjønner oss på penger og propaganda.

For oss som er demokratiets misjonsmenn og -kvinner, har meget å lære fra oss om like vilkår og sådant mer. Vi kan fortelle at sosialistene har regjert Norge takket være våre fremragende forretningsmenn og de fantastiske finanseksperter. Uten dem ville ikke LO-Arbeiderpartiet hatt så store kapitaler å rutte med. Sosialistene har brukt og utnyttet næringslivet på en slik måte som Dr. Goebbels ga oppskrift på i 1933.

Marta Steinsvik: «Fangemishandlingen en skjensel for vårt land»

«Stortinget har det i sin makt å jevne ut den uhyggelige kløft som nå er skapt mellom befolkningen i vårt fedreland. Når de tidligere kommunister kunne omvendes til å bli kongetro heimefrontmedlemmer, hvorfor skulle ikke også samfunnet ha den største interesse av å få NS-medlemmene med seg og ikke mot seg? Det har vært sagt at NS-medlemmene under den behandling de nå får vil bli en fremtidig pariakaste. Det er neppe riktig. Men hvis den nåværende behandling fortsetter, vil de sveises sammen til en steinhard blokk med front mot den øvrige befolkning. Vil det ikke da være bedre å la menneskelighet og godhet råde og forsøke å smelte sammen de to leire, så de i fellesskap kan være med på gjenoppbyggingen av vårt land?»

Som tidligere nevnt henledet jeg oppmerksomheten på de politiske fangers behandling i våre fengsler. At denne i mange tilfeller er en kjensel for vårt land, vil Stortingets medlemmer sikkert innse. De som fremdeles ønsker streng straff over NS-medlemmer måtte vel kunne nøye seg med hva de i disse måneder har gjennomgått. De tall-

rike selvmord, selvmordsforsøk og sinnsyketilfeller taler sitt tydelige språk.

Flere og flere mener at dommene over de politiske fanger er utslag av hevn og lite har med rettferdighet å gjøre.»

Det var Marta Steinsvik som i 1946 skrev dette i et brev til formannen i Stortingets justiskomite. Året forut hadde hun oppsøkt flere av landets politikere med bønn om en nærmere granskning av forholdene i de norske konsentrasjonsleirer. Hun ble ikke hørt, og norske torturister fikk fortsette sine overgrep mot landsmenn.

Det var da hun i spissen for en komité, hvor medlemmene sto helt utenfor NS, gikk i gang med å samle inn beviser på klare rettsbrudd i fengsler og fangeleirer. Fra hele landet mottok hun brev fra advokater, fengselsprester, fanger og fangers pårørende om sadisme og grov vold utøvet av fangevoktere.

Eksemplene hun ble gjort kjent med var i den grad opprørende at hun selv satte i gang etterforskning av de enkelte tilfeller, og gjennom denne fikk hun klare beviser på at fanger ble slått med køller, sparket i maven, anbragt flere uker i lik-

kiste eller plassert i «gasskammer», (avlusningsovn) hvor temperaturen kom opp i 60—70 grader. Det ble også konstatert at fangene ble kollektivt avstraffet gjennom flere timers giv-akt-opstilling eller til åling over singel og pukkstein.

Marta Steinsvik trykket det rikholdige materiale, som ble oversendt våre politikere. De foretok seg ingenting, hvorfor forfatterinnen senere sendte det ut i bokform for at våre landsmenn skulle bli gjort kjent med uhyrlighetene. Boken, «Frimodige ytringer», vakte stor oppsikt, og den ble snart etter bragt inn for granskning av selveste riksadvokaten. Måneder gikk, — og det norske folk hørte ikke noe om resultatet. Senere viste det seg at saken var henlagt. Bokens innhold stemte med hva som virkelig skjedde i våre fengsler og konsentrasjonsleirer.

To opplag av boken ble revet bort, og et tredje opplag ble trykket. Dette har senere vært til salgs gjennom boktjenesten i Institutt for norsk okkupasjonshistorie, (INO) men etter siste tids pressediskusjoner og reportasjer i dags- og ukepressen om «landssvikeroppgjøret»

(Forts. side 6)

Dette er noen små smaksprøver ingen norsk statsstøttet avis tar inn. Dermed forties de grove korrupsjoner som foregår åpenlyst og frekt, men som folk flest ikke begriper seg på. Hadde de det gjort, ville det ikke vært behov for å skrive om dem og heller var det vel ingen vits i å tie dem ihjel — eller hva!?

En hver som støtter stortyvene hjelper sine motpart til å ruinere seg. En hver som omtaler en frittalende demokrat uselt og vanærende hjelper til å sette munnkurv på friheten. En hver demokrat er lik mot alle, uansett politisk hudfarve. Når vi taler så misjonerer vi for en god sak der alle medborgere har de samme rettigheter, plikter og ansvar. Vær med å kjempe Norge tilbake til demokratiet og friheten og sett profittørene i hårdt muskelarbeid. Har så lyst til å se herr Tor Halvorsen og fru Gro Harlem Brundtland svette for sitt daglige brød. De som støtter Norges Demokratiske Parti er med på å gi alle medborgere like vilkår og den samme pensjon.

Leif Karlung

REPLIKKER TIL DAGENS NS-DEBATT

Krigsinvalidforbundet vil helst snakke om noe annet

Da reportasjene om mishandling og tortur av NS-folk startet for noen uker siden, var folk fra Krigsinvalidforbundet blant dem som skrek aller høyest om at dette var løgn og forbannet dikt. Ingen hadde noen gang vært annet enn forferdelig snille mot disse fryktelige forræderne. Man bebudet en redegjørelse.

Nå foreligger redegjørelsen, og den er meget lang (Morgenbladet 16/8), men hva som overhodet ikke omtales der, er behandlingen av NS-folk i 1945. Derimot siterer man flittig fra et par taler Quisling holdt om jødespørsmålet. Hensikten er åpenbar: Her gjelder det å gjøre

Quisling og alle NS-folk ansvarlig for alt hva tyskerne måtte ha foretatt seg med jødene under krigen, for da er vel enhver behandling av disse folkene riktig og rettferdig? Ved en glipp(?) har man imidlertid også tatt med Quislings *konklusjon* når det gjelder jødespørsmålet, og den burde gi alle påstander om NS-folks «ansvarlighet for jødemordene» et endelig dødsstøt:

«Og da jødespørsmålet ikke kan løses ved ganske enkelt å utrydde jødene eller å sterilisere dem, så må for det annet deres parasittliv hindres ved at de som jordens andre folk får sitt eget land.»

Som de fleste andre NS-folk var Quisling bare i begrenset grad opptatt av jødespørsmålet, både fordi dette ikke var noe påtrengende problem i Norge og fordi andre spørsmål var langt, langt viktigere. Når han befattet seg med det, var imidlertid hans forslag til løsning alltid det samme: Jødernes nasjonale utvikling må inn i samme spor som andre folks — de må få sitt eget land. Er det streng straff for å mene det?

Krigsinvalidforbundets oppsett er en grov tilsnikelse fordi det prøver å gi inntrykk av at Quisling og NS-folk levet og åndet for å få tatt knekken på jø-

dene. Sannheten er, som nevnt, at det var helt andre ting vi fant viktige og satte våre krefter inn for. At det ikke så sjelden ble pekt på at det finnes et jødeproblem, skal ikke benektes. Man skal imidlertid være ganske særdeles uvitende om man vil påstå at dette problem, altså motsetningene mellom jødene og deres respektive vertsfolk, er oppfunnet av tyskerne i det tyvende århundre. Vi tror dessuten ikke at man gjør noen, heller ikke jødene, noen tjeneste ved å skape et klima der man tvinges til å opptre som om problemet ikke har eksistert eller eksisterer.

En av de taler som Krigsinvalidforbundet siterer, ble holdt en tid etter at de norske jøder var arrestert og deportert. Igjen er det vel meningen å få folk til å tro at dette var noe Quisling og NS satte igang. Sannheten er at det gjorde vi ikke. Tvert om vakte arrestasjonene forferdelse blant dem som fikk vite om dem, og mange av våre ledende NS-folk oppnådde ved sin inngripen at en del jøder *ikke* ble sendt sørover, men tvert imot satt fri. Man ba også om en forklaring på hva hensikten med det hele var og fikk til svar at de europeiske jøder nå hadde fått seg *(Forts. side 6)*

Har C. C. likevel ingenting forstått?

At redaktør Chr. Christensen i Morgenbladet har vilje til å sette seg inn i NS-folks syn på det som hendte under okkupasjonen, har vi lenge hatt inntrykk av, og vi har heller ikke endret mening på det punkt. Glimtvis har vi også trodd at han ikke bare har viljen, men også evnen til å forstå. På dette siste punkt tvinger han oss imidlertid nå til å endre oppfatning.

I en stor artikkel i sin avis 12. august hevder C.C. at «de fem okkupasjonsår og det etter-

følgende rettsoppgjør vil forbli en nasjonal verkebyll, hvis vi ikke ser oss istand til å analysere begivenhetene med kjølighet», og det kan vi bare si oss hjertelig enig. Ganske vagt antyder han også et slags opplegg til forsoning — noe vi i prinsippet heller ikke har noe imot. Men når han som betingelse for forsoningen stiller følgende krav til oss NS-folk, da må vi melde pass:

«NS-medlemmene må på sin side erkjenne at Vidkun

Quisling var forræder. Det er kanskje forståelig at man situasjonsbestemt ikke oppfattet dette. Likeledes er det mulig å godta at Quisling selv ikke kunne se forræderiene (flertall). Men det er først når (tidligere) NS-folk og de som forstår deres handlesett og motiver, blir klar over forræderiene — at «partene» vil kunne tale samme sprog.»

Selv om også dette sitatet viser en viss vilje til å komme oss imøte, ineholder det dessverre

også beviset på at C.C. ikke har oppfattet selve hovedpunktet.

Hvorfor tror C.C. at det fremdeles i dag etter 33 års intens anti-NS-propaganda fremdeles er vanskelig å finne en NS-kvinne eller -mann som oppfatter «retts»-oppgjøret som annet enn en grov urettferdighet og den senere behandling av oss som ondartet og hensynsløs undertrykkelse? Det er enkelt å forklare: Hadde man i 1945 dømt oss f. eks. som opprørere og for-dømt oss som politiske idioter,

da hadde oppgjøret i dag for lengst vært gjemt og glemt. Isteden skulle man på død og liv sette det ærerørige landssviker- og forræderstempel på oss. Så lenge seierherene ikke er villig til å vaske det stemplet av oss, vil motsetningene leve videre, også gjennom våre barn.

For hva er vel en forræder, en landssviker? Det er et menneske som bevisst går fienden tilhånne for å mele egen kake og uten hensyn til at dette ska- *(Forts. side 6)*

Er dette bevisst, Yngvar Ustvedt?

Nå har også Yngvar Ustvedt skrevet bok om den første etterkrigstid, og boken har tittelen «Den varme freden — den kalde krigen». Dagbladet har bragt utdrag av den, og det første avsnittet ble offentliggjort 26. august. Det handlet i hovedsak om «landssvik»-oppgjøret.

Til å begynne med leser man Ustvedts beretning med en viss interesse og tilfredshet. Bortsett fra at han ikke nevner den me-

todiske utsulting av oss, gir han bl. a. et langt på vei korrekt bilde av den «normale» fangebehandling i seierherenes konsentrasjonsleirer, selv om han prøver å redusere virkningen ved å legge skylden på enkeltpersoner. «Var vi virkelig så hevngjerrige og brutale den gang?» spør Morgenbladets C.C. i en anmeldelse. Han kan være forvissnet om at Ustvedt ihvertfall ikke ovedriver brutaliteten.

Men Ustvedt vet råd når det gjelder å rettferdiggjøre det som skjedde. Umiddelbart etter beskrivelsen av hvordan NS-folk ble mishandlet, går han over til å skildre rettssakene mot en del tyske og norske torturister, og hos den forutsetningsløse leser — det er i dag de fleste — skaper han ved denne «vri» umiddelbart det inntrykk at det var dette NS-folk ble fengslet og dømt for. Da var det vel ikke

så rart at det ble tatt litt hardt på dem, var det vel?

Dagbladet er selvfølgelig med på å forsterke denne «vri» gjennom sitt billedvalg. Særlig har Henry Rinnan fått en dominerende plass.

Yngvar Ustvedt vet sikkert inderlig vel at de fleste av disse torturister hadde lite og ingenting med NS å gjøre — de fleste av dem var ikke medlemmer engang. Han vet også at ikke

så mye som en promille av NS-folkene er dømt for slik virksomhet. Etter sin gjennomgang av hundrevis av frontkjemper-saker konstaterer f. eks. Svein Blindheim — tydelig med en viss forundring — at han knapt kan finne spor av stygge saker». Kjensgjerningen er at såvel frontkjemperne som andre NS-folk ikke bare et totalt uskyldig i enhver form for tortur eller *(Forts. side 6)*

Advokat E. Dahl:

Er angrep det beste forsvar?

Herr redaktør!

Jeg måtte tenke på dette ord-sprog om at angrep er det beste forsvar da jeg 4.8.78 leste Aftenpostens «reportasje» betitlet «Aktuell Rapport bør boikottes» men jeg innså at påstanden i det ene der beskrevne tilfelle er uholdbar. Dette tror jeg at også bladets lesere vil være enige i:

1. Jo i nevnte avis presterer nemlig formannen i Krigsinvalidforbundet, Axel Middelthon, å fremsette noen utrolige påstander. Først sier han at han finner uke-

bladets utspill basert på rene profittensyn (en påstand som også brukes av krigsinvaliden H. H. Bonnevie både i overskrift og i tekst i en protostartikkel i samme avis neste dag 5.8.78) og så adviserer A. M. at forbundet i nær fremtid kommer med en kraftig reaksjon.

Derefter hykler formannen at han «egentlig synes synd på disse nazister som bladet slik har lurt frem på en så grisete måte»(?) og konstaterer at dets overskrifter tyder på at alle NS-medlemmer ut-

settes for en sammenhengende rekke av overgrep.» M. finner utspillet forferdelig råttent og tilføyer mot bedre vitende: «Dersom noen virkelig led urett i 1945 så finnes det i vår rettsstat instanser vedk. kunne ha henvendt seg til(???)». Men måten bladet nå tar opp dette ødelegger nu muligheten for en slik vurdering(???)» Endelig forteller M. at hans forbund nu venter en side av NS-avisen «Fritt Folk» som gjengir et foredrag Quisling holdt (antagelig under okkup.)» I dette kommer Quisling

med så klare uttalelser for hva NS stod for at dette er svar nok på renvaskelseskampen man står overfor fra nazihold.» (bemerkt. at her opereres atter med *kollektivanklagelsen* om at det NS ledelse tillot seg unisont skulle ha vært godtatt av ca. 40—45 000 okkup.s-medlemmer idet disse jo ifølge jøssingteorien servilt innordnet seg den her så nyttige førerprinsipp! «Sauene» fikk aldri godskrevet det som noen formildende omstendighet! De hadde nemlig selv frivillig godtatt sin egen umyndiggjø-

relse — ja dette har jo vært vulgær-propagandaen siden 1945).

2. Ved lesningen av ovenstående kom undertegnede til å tenke på at det dog i Deres blad for mai i år ble gjengitt en artikkel nett-opp om denne Axel Middelthon fra patriotbladet «Krigsseileren»: Der avslørtes at M. hadde vært medlem av NS fra 1933 men at det dog var uvisst om han hadde fulgt «venners» råd om fortsatt å bli stående i partiet etter at den tyske okkupasjon i 1940 var et *(Forts. side 6)*

INO seriøs . . .

(forts. fra side 3)

— for ikke å snakke om dem som bare har oppsnappet brokker av det hele. Men en sak har nu alltid to sider — minst! Instituttet utgir derfor — etter mitt skjønn — meget verdifull «plusslesning». Bildet er med ett blitt mer nyansert — og vi kan, om vi vil, betrakte tingene i et klarere lys.

Jeg kan ikke se at «Skoleforum» — som ellers gir ganske omfattende orientering om ny litteratur — har omtalt Odd Melsoms to bøker. De burde snarest få en saklig gjennomgang. De fleste av de historieverker og de enkeltfremstillinger som etter krigen og okkupasjonen er kommet på veletablerte forlag, gir ikke lenger den tilfredsstillende forklaring på hendelsene før 9. april, den 9. april — og tiden etter. Regjeringen Nygaardsvold har i altfor stor grad gått fri for almen fordømmelse, som — det sier seg igrunden selv — burde ha blitt den til del i sterk grad. Hvem tør nu benekte at landet vårt lå åpent, forsvarsløst, i full moralsk oppløsning da tyskerne kom — et ørlite øyeblikk før engelskmennene?

Institutt for norsk okkupasjonshistorie er — det er jeg overbevist om — ingen «fare», slik Per Ole Lefdalsnes gir inntrykk av. Instituttet vil, så langt jeg har forstått det, fremlegge det syn som «de andre» hadde den gang. Mine studier har bragt meg til den erkjennelse at de i meget hadde rett. En rekke avisartikler i norsk presse den senere tid har bestyrket meg i dette syn. Men det har altså ikke hatt nedslagskraft i våre «legale» historiske fremstillinger. Et utmerket eksempel på det er professor Sverre Steens siste bok «Frihet og liv er ett». Han er *nesten* ikke kommet et eneste skritt videre.

Dette er et kontroversielt emne. For ordens skyld bør det derfor sies at forfatteren av disse linjer ubetinget hørte til på den «rette siden» i de vanskelige okkupasjonsår. Han har attest for «god nasjonal holdning». Men han har også studert historien fra flere sider, og er kommet frem til at Per Ole Lefdalsnes, iallfall når det gjelder Institutt for norsk okkupasjonshistorie, ikke har fattet hva dette institutt egentlig har som målsetning. Det dreier seg om «det annet syn», javel. Men det dreier seg om å fremlegge det på høyst legalt vis.

Og dette fordrer min samvittighet meg å understreke!

Noen minner fra Quislings . . .

(Forts. fra side 8)

de dager, for oss var det ingen fredstid. Men denne gang gikk vi inn og satte oss igjen. Ved 20-tiden følte jeg at uroen hadde forlatt meg, en stor fred hadde lagt seg over mitt sinn. I samme øyeblikk sier Maria: «Tenk, nu er jeg helt rolig igjen.» Først ved midnatt forlot vi henne. Alt var stille og rolig.

Neste formiddag ved 10-tiden gikk jeg til min damefrisør. I stolen ved siden av, satt en for meg ukjent dame. Uten noen innledning sier hun: «Ja, i natt ble Quisling skutt da . . .» Enhver kan tenke seg hvordan det virket. Det hadde stått i morgenavisene, som jeg ikke hadde fått lest.

Da vi så hurtig som det lot seg gjøre kom opp til fru Quisling denne formiddag, ble vi møtt av en rolig, nesten forklart kvinne, det var som om hele hennes stolte og edle natur gjennomstrålte hennes vesen og skikkelse, hun gav kraft til oss andre.

Om aftenen samledes noen få venner hjemme hos henne, hvor en av de loyale prester holdt en minnegudstjeneste over Vid-

kun Quisling. Husets frue — min hustru Maria i Guds varetekt, og nu gleder jeg meg bare til å komme over til den annen side og se hva som møter meg der. Jeg er også spent på hvordan livet er på andre kloder. (Quisling hadde i mange år skrevet på et verk som bar navnet «Universistiske strøtanker» — dessverre beslaglagt av politiet).

De siste timer før han ble ført bort, underholdt han seg med de to prester, og fortalte om sin glade barndom og lykkelige ungdom hjemme hos faren, prest Quisling på prestegården i Fyresdal.

Så ved 2-tiden om morgenen kom de for å hente ham. Like før han trådte ut av politibilen på den åpne plass foran Akershus, ropte han høyt utover: «Jeg er uskyldig!»

Stillet ansikt til ansikt med peletongen, stod han rolig, som hugget i et stykke norsk granitt. I hånden holdt han blomstene som han hadde fått av sin hustru. Hans siste ord var: «Hils Maria!»

Og: «Fader, i dine hender overgir jeg min ånd.»

Han måtte vente i to timer på å bli skutt. Kjøbehavns politisjef kom forsinket frem.

Der var ellers flere kvinner til stede som også skulle se på.

Han vendte seg da til presten og sa: «Nu har jeg også overgitt

Sundra Sand

«Støtteannonnene» trygger annonsene

Vi er fortsatt meget godt fornøyd med inngangen av «støtteannonser», som er bidrag på kr. 50,— eller mer til avisens drift. Disse bidrag skal erstatte reklameannonser, som vi ikke får.

Denne gang sier vi hjertelig takk for 49 bidrag på tilsammen kr. 4 790,—, men vi har fortsatt en god del «støtteannonser» som det ennå ikke er kvittert for.

«STØTTEANNONSER»

fra «Folk og Land»s venner.

Takk for følgende bidrag:

Aa., Namsos 60,—	J., Guddal 60,—	J. J., Mandal 60,—	K., Spikkestad 60,—	M., Hernes 60,—
G., Klingsundet 250,—	J., Landås 50,—	T., Rysstad 60,—	B., Vikersund 50,—	T., Sørskogbygda 60,—
H., Leksvik 50,—	R., Isdalstø 60,—	L., Skien 60,—	O., Hemsedal 100,—	A., Våler i S. 60,—
A., Spongdal 60,—	P., Fjell 60,—	Sjøormen, Seljord 100,—	A., Geilo 100,—	H., Ottestad 60,—
O., Malmefjord 100,—	Björg, Os 50,—	M., Meås 60,—	H., Ringelia 60,—	L., Gressvik 60,—
E., Vestnes 60,—	H., Tau 60,—	O., Ørvella 100,—	F., Ryfoss 60,—	C., Halden 60,—
M., Langevåg 420,—	O., Sandnes 260,—	F., Sundene 110,—	J., Gjøvik 160,—	J. S., Oslo 70,—
		L., Sande 260,—	J., Vinstra 190,—	X., Oslo 50,—
		O., Nore 50,—	K., Otta 250,—	T. L., Oslo 50,—
		H., Kongsberg 100,—	K., Garmo 60,—	E. A., Oslo 50,—
		H., Drammen 360,—	E., Tynset 100,—	R., Hildesheim 50,—
		M., Drammen 50,—	S., Elverum 60,—	«Folk og Land» er i fremgang!

Noen minner fra QUISLINGS SISTE DAGER

enn mennene har klart.»

Tiden skred fremover, dødsdommen over Quisling ble avsagt og en forferdelig tid begynte for Maria.

Tapper og modig som hun var, gikk hun fra Herodes til Pilatus for personlig å søke om benådning for sin mann. Men det var som å renne pannen mot en vegg, for det var forlenget bestemt av utenlandske og innenlandske makter, at Quisling skulle og måtte dø.

Det var hjerteskjærende å være vidne til fru Maria Quislings heroiske kamp for å redde sin manns liv. Hun sparte ikke seg selv for ydmykelser. Alt og alle ble forsøkt — også den «guds mann» som hadde skrevet «Folkedommen over NS». Alt var forgjeves. Benådning ble endelig avslått.

Nu begynte den aller siste tiden for Maria og Vidkun Quisling. Hun fikk lov til å besøke ham hver dag i fengselet, og hadde alltid noe godt å fortelle når hun kom derfra. Det lå ham særlig på hjertet å be henne holde fast ved sin barnetro, og han leste selv flittig i evangeliene.

Så var det en ettermiddag vi fikk særlig lyst til å besøke henne. Vi kom opp til henne ved 6-tiden om ettermiddagen. Hun var rørende i sin nesten barnlige taknemlighet for den minste omsorg fra sine venners side. Mens vi satt som vanlig, og drakk kaffe, ble jeg imidlertid grepet av en merkelig uro, jeg følte en uforklarlig angst, som jeg dog beholdt for meg selv. Plutselig ser fru Quisling på meg og sier: «Jeg er så elendig og urolig innvendig, hva kan det være?»

Vi tenkte da straks på politi og fengsling. Gikk forsiktig hen til verandaen for å se om der var noen i haven, så derefter også ut fra den andre siden av huset, men der var ingen sort vogn, og der var ingen politimann å se. Man var aldri trygg i
(Forts. side 7)

Ny «avdramatisering» av sovjetovergrep

Tenkte vi det ikke! Etter at Sovjetunionen frekt har krenket oss enda et par ganger, er regjeringens eneste reaksjon, denne gang fra Inger Louise Valle: «La oss ikke dramatisere». Vår lydrikestatus blir stadig tydeligere.

Når sovjetlederne lar bygge en radarstasjon på Svalbard uten å be om lov, er dette selvfølgelig en tilsiktet krenkelse og fornærmelse. Hensikten er å markere at i Nordishavet, der er det vi, Sovjetunionen, som er herre og mester. Vi gjør som vi vil.

Det militære rekognoseringsflyet som styrtet på Hopen, kan nok ha forsøkt å nødlande. Det er likevel ingen unnskyldning, for det befant seg i et område som ifølge internasjonale traktater skal være avmilitarisert. Og det er Norge som har ansvaret for at traktatene overholdes.

Men reaksjonen fra vår tafatte regjering er altså ikke kraftige protester overfor synderen. Isteden ser Nordli & Co. noe annet som sin fremste oppgave, nemlig å kaste det godtroende norske folk «avdramatiserte» blå i øynene.

Intermesso i kiosken

Min elskelige kioskdame søkte forgieves å skjule overraskelsen da jeg ba om siste nummer av «Aktuell Rapport».

— Err'u gær'n, det er fullstendig utsolgt, — sa hun — Men vi har jo «Kriminalmagasinet», «Kriminaljournalen», «Nye Alle Menn» og «Dagbladet». Innholdet er stort sett det samme. —

— Well, det er noe helt spesielt jeg er på jakt etter. —

— Jasså, — hvis det er kontaktannonse finner du dem også i «Dagbladet». Snerne jenter som søker eldre, velsituerte herrer. Forresten burde du skamme deg, du som har ei gasta kjerring og fire søte onger. GRISEN. —

— Unnskyld jeg er en anstendig mann. —

— Ja, det sier dom alle. Nå har det fordørje meg vært kø her de siste to måneder. Av

dommere, prester, lærere, politifolk og andre såkalte anstendige borgere. Og alle skal ha fatt i «Aktuell Rapport».

— Det er jo uvanlige ting som står der! —

— Ja, det er jeg fullstendig klar over! Fysj og Fysj!

— Jeg mener nå disse reportasjene om tortur og helvete mot NS-folkene. —

— Å, de ja. Men nå vil jo n'derre M i d d e l t h o n ha nedlagt forbud mot bladet. —

— På grunn av reportasjene? —

— Næ, på grunn av nakenbildene. —

— Og n'derre «Kjakan» vil boikotte det. —

— På grunn av nakenbildene? —

— Næ, på grunn av reportasjene. —

Du forstår, n'tåler ikke den n a k n e sannhet. —

Kjell

Herr redaktør!

Da jeg var en av de såkalte «landssvikere» som ikke ble fengslet etter den tyske kapitulasjonen i Norge i 1945, kom jeg til å tilbringe Quislings aller siste levedager sammen med hans hustru Maria.

Det begynte egentlig en tid i forveien med at telefonen hjemme hos oss ringte. Den var til meg, og i den andre enden av røret var Maria Quisling. «Om jeg visste om noe sted hvor hun kunne bo? Kanskje hadde vi plass til henne?» Det kunne dessverre ikke la seg gjøre, for huset var alt fullt av hjemløse hustruer og barn av menn som satt i fengsler eller konsentrasjonsleire, men jeg skyndte meg hen til hennes foreløpige bolig, et værelse hun måtte ut av snarest. Heldigvis fant hun etter kort tid et hyggelig rom hos en

av våre venninner, hvis mann også satt inne.

Det ble noen merkelige uker vi kom til å tilbringe sammen med henne før og etter at dødsdommen var falt over Norges høvding. Jeg husker så godt første gang Maria Quisling etter lang tid ut over høsten endelig fikk lov til å besøke sin mann. Hun kom tilbake til oss med blanke øyne den dagen. Rystet i sitt innerste fortalte hun hvor elendig og utsultet hennes mann så ut, tydelig merket av berri berri. Men det første hun sa da han så henne var: «Det er vel ingen av dere som tror på S?» Tyskeren S. hadde nemlig ført falsk vidnesbyrd mot Quisling. Det neste spørsmål som opptok Quisling var følgende: «Maria, nu må kvinnene ta fatt, dere må skaffe dere større innflytelse og prøve å skape en bedre verden

Andrew Young lyver om Rhodesia

Den 24. juni myrdet terrorister fra den såkalte «Patriotisk Front» 13 misjonærer og misjonær barn i Rhodesia. Dette passet ikke inn i det bilde den ustopeplige amerikanske skandalediplomaten Andrew Young prøver å male av forholdene i Afrika, og han måtte derfor straks spre den løgn at det var de rhodesiske sikkerhetsstyrkene som hadde begått denne udåd den. Han fikk imidlertid straks

svar fra den sorte rhodesiske utenriks- og informasjonsminister, dr. Elliot Gabellah, som uttalte:

«Jeg er dypt bedrøvet over at Andrew Young kan være så dårlig orientert om ansvaret for de fryktelige mord på de hvite kristne misjonærer, som hadde viet sitt liv til å hjelpe sorte mennesker i vårt land. Jeg kan ikke forstå hvordan Andrew Young er

istand til å tro på Mugabes forsikringer om at han ikke er ansvarlig. Dokumenter som er funnet, beviser til overmål at det er Mugabe selv som har inspirert sine geriljatropoper til disse aksjoner.»

Den rhodesiske interimregjeringen har invitert Andrew Young til å besøke landet og ta med seg alel de eksperter han vil til å undersøke hva som fant sted på misjonsstasjonen. Ingen

tror imidlertid at Andrew Young vil komme. Det er neppe sannheten som er det viktigste for folk av hans type.

Den interne løsning man har funnet frem til i Rhodesia, har utvilsomt mange svake sider og er ikke alt man kunne ønske. Den er imidlertid langt å foretrekke fremfor at de blodige «patriotene» Mugabe og Nkomo skulle bli herrer i landet.

FOLK og LAND

All post bes adressert til:

Postboks 7157 - Homansbyen,
Oslo 3.

Kontoradresse: Enerhaugplassen
4, Oslo 6. Tlf. (02) 19 06 71. Kontortid: Tirsdag kl. 11—14 og onsdag kl. 18—21. Redaktørens trefes bare etter forutgående avtale.

Abonnementspriser: Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår. I nøytralt omslag: Tillegg kr. 5,— pr. halvår. Utenfor Skandinavia: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Bruk postgirokonto 5 16 45 04
Løssalg kr. 3,—

Annonsepris:
Kr. 0.70 pr. spaltemm. + MVA

Utgiver: A/S FOLK OG LAND
Viking Boktrykkeri, Oslo